مقایسه سبک اسناد علی در گروهی از دانشجویان با صفات مرزی و گروه شاهد

علی محمدزاده[1]، سعیده لامعی[2]، وحیده لامعی[2]

چکیده

زمینه و هدف: بررسی‌های شناختی اخیر در مورد اختلالات هیجانی پیشنهاد می‌کند که سوگیری‌های شناختی حداقل به عنوان عوامل نگه‌دارنده در آسیب‌شناسی روانی نقش دارند. هدف از این پژوهش، مقایسه سبک‌های اسنادی در گروهی از دانشجویان با صفات مرزی و گروه شاهد بود.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع زمینه‌یابی مقطعی است. نمونه‌ای به حجم ۳۳۰ دانشجو با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از بین دانشجویان دانشگاه تربیت معلم آذربایجان با پرسش‌نامه شخصیت مرزی Jacson و Claridge غربال شدند و از بین آن‌ها ۳۰ نفر به عنوان گروه با صفات مرزی و ۳۰ نفر به عنوان گروه شاهد انتخاب و با پرسش‌نامه سبک‌های اسنادی Seligman و همکاران مورد آزمون قرار گرفتند. داده‌ها با روش تحلیل واریانس یک راهه تحلیل شدند.

یافته‌ها: آزمون میانگین دو گروه مستقل نشان داد که اسناد افراد با صفات مرزی برای حوادث منفی، بیرونی‌تر، پایدارتر و کلی‌تر و برای حوادث مثبت، بیرونی‌تر و ناپایدارتر از گروه شاهد است. اما بین نمرات دو گروه در بعد کلی- جزیی حوادث مثبت تفاوتی مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: به کارگیری سبک اسناد بیرونی در هر دو موقعیت منفی و مثبت در پژوهش حاضر نشان دهنده نقش مکانیسم دفاعی فرافکنی و تفکرات پارانوئیدی در تبیین‌های علی افراد با صفات مرزی است. مشابه بودن سبک اسناد در بعد پایدار- ناپایدار افراد افسرده و افراد با صفت مرزی می‌تواند به دلیل وجود ارتباط بین اختلال افسردگی و صفات مرزی باشد. همچنین یکسان بودن سبک‌های اسنادی افراد با صفت مرزی و افراد با صفت اسکیزوتایپی برای موقعیت‌های منفی در هر سه بعد، ممکن است ناشی از ویژگی‌های مشترکی باشد که بین آن‌ها وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: شخصیت مرزی، صفات مرزی، سبک اسنادی، سوگیری اسنادی.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۸/۵ پذیرش مقاله: ۱۳۹۰/۳/۱۰

مقدمه

پیامد وقوع انقلاب شناختی در روان‌شناسی، نقش شناخت در اختلالات روانی توجه متخصصان بالینی را به خود جلب کرده، در این راستا و به منظور سنجش فرایندهای شناختی و پردازش اطلاعات، ابزارها و روش‌های متعددی ابداع شده است. بررسی‌های شناختی اخیر در مورد اختلالات هیجانی پیشنهاد می‌کند که سوگیری‌های شناختی حداقل به عنوان عوامل نگه‌دارنده در آسیب‌شناسی روانی نقش دارند. اولین

۱- استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور استان آذربایجان شرقی، تبریز، ایران. (نویسنده مسؤول) Email: ali.mohammadzadeh@gmail.com
۲- کارشناس ارشد، گروه روان‌شناسی، دانشگاه تربیت معلم آذربایجان، تبریز، ایران.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

مطالعات شناختی از اختلالات اضطرابی شروع شده، سپس دامنه آن‌ها از اختلالات خوردن گرفته تا اسکیزوفرنیا را هم شامل شده است (۱). اسناد عبارت است از فرایندی که افراد به کار می‌برند تا رویدادها و یا رفتارها را به عوامل زیربنایی آن‌ها پیوند دهند (۲). یکی از اولین فرمول‌بندی‌های نظریه اسناد در کارهای Heider مشاهده می‌شود که اسنادها را به دو نوع موقعیتی و شخصی تقسیم کرد. بعد از وی افرادی مانند Jons و Davis، Kelley، Shaver نیز نظریاتی را ارایه داده‌اند، اما یکی از جامع‌ترین نظریه‌ها نظریه Weiner می‌باشد. Weiner عنوان می‌دارد که بین اسنادهای شخصی و موقعیتی اسنادهای دیگری هم می‌تواند وجود داشته باشد. برای توصیف احتمال اسنادهای دیگر Weiner یک طبقه‌بندی سه بعدی فرض کرد که اسنادهای مربوط به شکست و موفقیت را توصیف می‌کند. به نظر وی بازده‌های رفتاری نه فقط به ۱. عوامل درونی (شخصی) یا بیرونی (موقعیتی) نسبت داده می‌شوند، بلکه به ۲. عواملی هم که پایدار یا ناپایدار و ۳. قابل کنترل یا غیر قابل کنترل هستند، نیز نسبت داده می‌شوند (۲). مفهوم سبک اسنادی به عنوان یکی از سوگیری‌های شناختی عنوان می‌دارد که افراد از نظر شیوه‌ای که شکست‌ها و موفقیت‌هایشان را برای خود توجیه می‌کند، چه فرقی با هم دارند. Seligman (به نقل از آزاد) برای این تفاوت‌ها، تبیینی شناختی را معرفی کرد که آن را الگوی اسناد نامید. وقتی ما در کاری شکست می‌خوریم آن را به علت‌هایی نسبت می‌دهیم. به این صورت ما علت شکست و فقدان کنترل خود را برای خودمان توجیه می‌کنیم (۳).

بیماران با اختلال شخصیت مرزی در مرز بین نوروز و پسیکوز قرار گرفته، با بی ثباتی فوق‌العاده عاطفه، خلق، هیجانات، روابط شیئی و خودپنداره مشخص هستند. اغلب از احساس مزمن تنهایی و پوچی و نیز از فقدان احساس هویت ثابت (پراکندگی هویت) در رنج هستند و در صورتی که تحت فشار قرار گیرند، ویژگی‌های پارانوئیدی و تجزیه‌ای نشان می‌دهند (۴). با وجود احساس‌های تند و ناگهانی، اکثر اوقات ملول و غمگین‌اند و به همین علت احتمال ابتلا به افسردگی در این افراد بالا است. از جمله مکانیسم‌های دفاعی که توسط بیماران مبتلا به اختلال شخصیت مرزی به کار برده می‌شود، مکانیسم دفاعی همانندسازی با فرافکنی است. یک ویژگی اصلی اختلال شخصیت مرزی، ناتوانی در روابط بین فردی است (۵). حس وابستگی و پرخاشگری در شخصیت‌های مرزی قوی است و همین احساس‌های دو سویه وابستگی و پرخاشگری مسبب روابط اجتماعی پر آشوب بیماران مرزی می‌شود (۴). به نظر می‌رسد که سوگیری در ادراک، زمینه مرکزی در توصیف نشانگان اختلال شخصیت مرزی و مشکلات بین فردی آن‌ها باشد (۷، ۶). شواهد تجربی مربوط به سوگیری‌های اسنادی یا دیگر سوگیری‌های ادراکی در بین افراد با اختلال شخصیت مرزی پیچیده است. مقایسه قضاوت‌های بالینی از سوگیری‌های شناختی افراد با اختلال شخصیت مرزی و بیماران اسکیزوفرن نشان داده است که بیماران اسکیزوفرن در مجموع سوگیری‌های شناختی بیشتری دارند، اما سوگیری‌های شناختی بیماران با اختلال شخصیت مرزی به طور اساسی مربوط به مسایل بین فردی آن‌ها است (۸). در تأیید این یافته‌ها Tragesser و همکاران نشان داده‌اند که سوگیری‌های اسنادی یا ادراکی در افراد با ویژگی‌های اختلال شخصیت مرزی تا حدودی باعث واکنش غیر انطباقی در موقعیت‌های اجتماعی منفی می‌شود (۹). نتایج بررسی ویژگی‌های شناختی و عاطفی نوجوانان با اختلال شخصیت مرزی نشان می‌دهد که نوجوانان با شخصیت‌های مرزی دارای سطح بالایی از افسردگی، خودپنداره ضعیف، خشم، اضطراب، سبک تبیینی خودکم بینی و منبع شاهد بیرونی هستند (۱۰).

تحقیقات انجام شده در مورد سوگیری‌های اسنادی در اختلال افسردگی نشان داده است که افراد افسرده پیامدهای منفی را به علت‌های درونی، پایدار و کلی نسبت می‌دهند و پیامدهای مثبت را به علت‌های بیرونی، ناپایدار و خاص نسبت می‌دهند (۱۲، ۱۱). از طرفی پژوهش‌ها حاکی از آن است که اسناد افراد با صفات اسکیزوتایپی برای حوادث منفی بیرونی‌تر، پایدارتر و کلی‌تر است و برای حوادث مثبت درونی،

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

پایدار و کلی‌تر از گروه شاهد است (۱۳). سبک‌های علی به عنوان یکی از سوگیری‌های شناختی در اختلال افسردگی و افراد با صفات اسکیزوتایپی نشان دهنده سوگیری‌های شناختی در تفکرات این افراد است. با در نظرگرفتن این که افسردگی (۱۴) و اسکیزوتایپی (۱۵)، دو نوع از وضعیت‌های روانی هستند که ارتباط نزدیکی با شخصیت مرزی دارند، این احتمال وجود دارد که سوگیری‌های اسنادی مشابهی در افراد با صفات مرزی وجود داشته باشد.

مسأله‌ای که پژوهش حاضر بر اساس آن شکل گرفت، احتمال وجود اسنادهای علی مشابه بین اختلال افسردگی و صفات اسکیزوتایپی با صفات مرزی و همچنین فقدان پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با سبک‌های اسنادی با در نظر گرفتن سه بعد آن (درونی- بیرونی، کلی- جزیی، پایدار- ناپایدار) در افراد با صفات مرزی می‌باشد. این پژوهش کوشید تا در جهت افزایش دانش روان‌شناختی اجتماعی در زمینه شخصیت مرزی و همچنین اهمیتی که سوگیری‌های اسنادی در زندگی مبتلایان به بیماری‌های روانی و حتی افراد شاهد دارد به مقایسه سبک اسناد علی در گروهی از دانشجویان با صفات مرزی و گروه شاهد بپردازد. با توجه به این که پیشینه پژوهشی مستقیم تا این تاریخ گزارش نشده است، فرضیه پژوهش از نوع بدون جهت بدین صورت تدوین می‌شود: نمرات سبک‌های اسنادی گروه با صفات مرزی و گروه شاهد در سه بعد اسنادی حوادث مثبت و منفی متفاوت است.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع زمینه‌یابی مقطعی است. جامعه آماری عبارت بود از کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان که در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ مشغول به تحصیل بودند. جامعه آماری بر حسب دانشکده، ۵ دانشکده بود که از هر دانشکده دو کلاس انتخاب و از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۳۳۰ دانشجو با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و با رعایت نسبت جنسیتی (مبنای نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای جنسیت و دانشکده بود) در جامعه مورد مطالعه با پرسش‌نامه شخصیت مرزی (STB) غربال شدند و از بین آن‌ها ۳۰ نفر که نمراتشان بر اساس اطلاعات هنجاری پرسش‌نامه شخصیت مرزی ۲ انحراف معیار بالاتر از میانگین بود به عنوان گروه با صفات مرزی و ۳۰ نفر هم که نمره آن‌ها بر اساس اطلاعات هنجاری (STB) ۲ انحراف معیار پایین‌تر از میانگین بود، به عنوان گروه شاهد انتخاب و با پرسش‌نامه سبک‌های اسنادی مورد آزمون قرار گرفتند (۱۶). میانگین و انحراف معیار STB ۷/۴۵ و ۴/۳۰ می‌باشد (۱۶). بر اساس سن و جنس، دو گروه تا حد امکان گروه همتاسازی شدند. دامنه سنی گروه با صفات مرزی بین ۱۹ تا ۲۹ سال و گروه شاهد هم ۱۹ تا ۳۱ بود. از نظر جنسیت در گروه با صفات مرزی ۲۱ زن و ۹ مرد قرار داشتند، در گروه شاهد هم ۲۴ زن و ۶ مرد. نسبت مذکر به مؤنث در کل نمونه نیز ۱۵ به ۴۵ نفر بود. میانگین و انحراف معیار سنی گروه با صفات مرزی ۲۱/۵۶، ۲/۲۳ و گروه شاهد ۲۳، ۳/۷۳ محاسبه شد. میانگین سنی و انحراف معیار کل نمونه نیز ۲۲/۳۰ و ۳/۱۴ بود. با توجه به توزیع کمتر صفات مرزی این سطح از همتاسازی قابل قبول به نظر می‌رسد. به منظور رعایت اخلاق پژوهشی ضمن اعلام داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش به صورت کتبی نیز در بالای پرسش‌نامه‌ها خاطر نشان شد که اطلاعات پرسش‌نامه محرمانه باقی خواهد ماند و جهت اطمینان خاطر شما به جز سن و جنسیت نیازی به ذکر دیگر اطلاعات شخصی نمی‌باشد. برای تحلیل نتایج و بررسی داده‌ها از روش آماری تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد. داده‌ها در نسخه ۱۶ نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

ابزارهای گردآوری اطلاعات

۱- پرسش‌نامه شخصیت مرزی (Borderline trait questionnaire): این پرسش‌نامه برای سنجش صفات مرزی ساخته شده است و شامل ۲۴ سؤال می‌باشد که به صورت بلی\خیر جواب داده می‌شود. جواب بلی نمره «یک» و

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

جواب خیر نمره «صفر» می‌گیرد. این مقیاس دارای سه عامل ناامیدی، تکانش‌گری و علایم پارانوئیدی و تجزیه‌ای وابسته به استرس است. Jacson و Claridge ضریب پایایی بازآزمایی آن را ۰/۶۱ گزارش کردند (۱۶). همچنین Rawlings و همکاران ضریب آلفای ۰/۸۰ را برای آن گزارش کرده‌اند (۱۷). در ایران محمدزاده و همکاران ضریب پایایی بازآزمایی برای کل مقیاس در طول چهار هفته را ۰/۸۴ و زیر مقیاس‌های ناامیدی، تکانش‌گری و علایم پارانوئیدی و تجزیه‌ای وابسته به استرس را به ترتیب ۰/۵۳، ۰/۷۲، ۰/۵۰ گزارش کردند. ضریب آلفا برای کل مقیاس ۰/۷۷ و برای زیر مقیاس‌های ناامیدی، تکانش‌گری و علایم تجزیه‌ای وابسته به استرس به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۵۷، ۰/۵۸ است. همچنین مقیاس شخصیت مرزی از روایی (عاملی و افتراقی) مطلوبی در ایران برخوردار است (۱۸).

۲- پرسش‌نامه سبک اسناد (Attribution style questionnaire)**:** این پرسش‌نامه اسنادهای علی افراد برای پیامدهای مثبت و منفی را در ابعاد کانون علیت، ثبات و کلی بودن ارزیابی می‌کند. شکل اصلی این پرسش‌نامه که به دنبال الگوی تجدید نظر شده درماندگی آموخته شده برای اندازه‌گیری اسنادهای دانشجویان به وسیله Seligman و همکاران ساخته شده است، شامل ۱۰ موقعیت فرضی می‌باشد که در برگیرنده ۵ موقعیت برای ارزیابی اسنادهای علی فرد در مورد پیامدهای مثبت (موفقیت) و ۵ موقعیت برای ارزیابی اسنادهای علی فرد در مورد پیامدهای منفی (شکست) می‌باشد (۱۱). پرسش‌نامه سبک اسناد ۳۰ سؤال پنج گزینه‌ای دارد که هر موقعیت دارای ۳ سؤال می‌باشد. ضریب Choronbach’s alpha به دست آمده برای پیامد بد درونی ۰/۷۵، پیامد خوب درونی ۰/۷۴، پیامد بد با ثبات ۰/۴۳، پیامد خوب با ثبات ۰/۵۶، پیامد بد کلی ۰/۷۶ می‌باشد. رجبی و شهنی ییلاق روایی سازه این آزمون را با استفاده از تحلیل مؤلفه‌های اصلی و استخراج ۲ عامل متمایز اسناد مثبت و منفی نشان داده‌اند (۱۹).

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار دو گروه با صفات مرزی و شاهد در ابعاد سه گانه سبک‌های اسنادی برای حوادث مثبت و منفی در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار دو گروه با صفات مرزی و شاهد

	گروه	میانگین	انحراف معیار
درونی- بیرونی (حوادث مثبت)	مرزی	۱۷/۲۶	۲/۴۲
	شاهد	۱۸/۵۶	۲/۷۱
درونی- بیرونی (حوادث منفی)	مرزی	۱۷/۹۶	۲/۴۲
	شاهد	۱۷/۴۶	۱/۹۴
پایدار- ناپایدار (حوادث مثبت)	مرزی	۱۷/۴۴	۲/۱۸
	شاهد	۱۸/۴۴	۱/۲۹
پایدار- ناپایدار (حوادث منفی)	مرزی	۱۳/۹۶	۱/۹۷
	شاهد	۱۲/۳۳	۲/۲۷
کلی- جزیی (حوادث مثبت)	مرزی	۱۸/۵۶	۲/۶۳
	شاهد	۱۷/۴۰	۲/۴۲
کلی- جزیی (حوادث منفی)	مرزی	۱۶/۵۰	۳/۵۲
	شاهد	۱۴/۷۹	۲/۵۹

قبل از استفاده از آزمون‌های پارامتریک، همسانی واریانس گروه‌های پژوهش بررسی شد که نتایج آن در جدول ۲ خلاصه شده است. همان طور که این جدول نشان می‌دهد از شرط همسانی واریانس تخطی نشده است.

برای مقایسه دو گروه با صفات مرزی و عادی در ابعاد سه گانه سبک‌های اسنادی برای حوادث مثبت و منفی از روش تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ قابل مشاهده است.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

جدول ۲. آزمون همسانی واریانس لوین

	آماره لوین	df1	df2	Sig.
درونی- بیرونی (حوادث مثبت)	۰/۸۳	۱	۵۸	۰/۳۶
درونی- بیرونی (حوادث منفی)	۱/۶۷	۱	۵۸	۰/۲۰
پایدار- ناپایدار (حوادث مثبت)	۳/۰۱	۱	۵۶	۰/۰۸
پایدار- ناپایدار (حوادث منفی)	۰/۰۸	۱	۵۸	۰/۷۶
کلی- جزیی (حوادث مثبت)	۰/۰۰۴	۱	۵۸	۰/۹۴
کلی- جزیی (حوادث منفی)	۲/۲۸	۱	۵۷	۰/۱۳

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس یک راهه به منظور مقایسه دو گروه در ابعاد سبک‌های اسنادی

	df	F	Sig.
درونی- بیرونی (حوادث مثبت)	(۱،۵۸)	۳/۸۳	۰/۰۵
درونی- بیرونی (حوادث منفی)	(۱،۵۸)	۱۹/۳۹	۰/۰۰۱
پایدار- ناپایدار (حوادث مثبت)	(۵۶،۱)	۴/۵۰	۰/۰۳
پایدار- ناپایدار (حوادث منفی)	(۱،۵۸)	۸/۸۰	۰/۰۰۴
کلی- جزیی (حوادث مثبت)	(۱،۵۸)	۳/۱۷	۰/۰۸
کلی- جزیی (حوادث منفی)	(۱،۵۷)	۴/۴۶	۰/۰۳

جدول فوق نشان می‌دهد که:

الف- تفاوت نمرات دو گروه در بعد درونی- بیرونی حوادث مثبت و منفی معنی‌دار می‌باشد ($P < ۰/۰۵$). بر اساس این نتایج، اسناد گروه با صفات مرزی نسبت به گروه شاهد برای حوادث مثبت و منفی بیرونی است.

ب- تفاوت نمرات دو گروه در بعد پایداری- ناپایداری حوادث مثبت و منفی معنی‌دار می‌باشد ($P < ۰/۰۵$). یعنی این که گروه با صفات مرزی گرایش به اسناد حوادث مثبت به عوامل ناپایدار و اسناد حوادث منفی به عوامل پایدار نسبت به گروه شاهد دارد.

ج- تفاوت نمرات دو گروه در بعد کلی- جزیی حوادث منفی معنی‌دار می‌باشد ($P < ۰/۰۱$). بر اساس این نتایج، اسناد گروه با صفات مرزی در مقایسه با گروه شاهد برای حوادث منفی کلی‌تر است، اما بین نمرات دو گروه در بعد کلی- جزیی حوادث مثبت تفاوت معنی‌دار مشاهده نشد ($P < ۰/۰۸$).

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر که با هدف مقایسه سبک‌های اسنادی در دانشجویان با صفات مرزی و گروه شاهد انجام گرفت، نشان داد که اسناد افراد با صفات مرزی (غیر بالینی) برای حوادث منفی، بیرونی‌تر، پایدارتر و کلی‌تر و برای حوادث مثبت، بیرونی‌تر و ناپایدارتر از گروه شاهد است. اما بین نمرات دو گروه در بعد کلی- جزیی حوادث مثبت تفاوتی مشاهده نشد.

پژوهش حاضر نشان داد سبک‌های اسنادی افراد با صفات مرزی برای حوادث مثبت و منفی بیرونی است. این یافته با نگاهی به برخی ویژگی‌های شخصیت مرزی و نظریه مرتبط با آن قابل تبیین است، شخصیت‌های مرزی در شرایط استرس‌زا به طور موقتی تفکرات پارانوئیدی (عدم اعتماد، شکاکیت و سوءظن به اطرافیان) از خود نشان می‌دهند. مشکلات در روابط بین فردی که از ویژگی‌های اصلی اختلال شخصیت مرزی است، می‌تواند ناشی از این تفکرات باشد (۵). یافته‌ها نیز نشان داده‌اند که سوگیری‌های شناختی از قضاوت‌های بالینی در بیماران با اختلال شخصیت مرزی مربوط به مسایل بین فردی آن‌ها است (۸). از جمله مکانیسم‌های دفاعی که به طور گسترده توسط شخصیت‌های مرزی استفاده می‌شود، مکانیسم دفاعی فرافکنی است. به

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

کارگیری سبک اسناد بیرونی در هر دو موقعیت حوادث منفی و مثبت در پژوهش حاضر نشان دهنده نقش مکانیسم دفاعی فرافکنی و تفکرات پارانوئیدی در تبیین‌های علی این افراد از رویدادها یا رفتارها می‌باشد. پیشنهاد شده است که یک نوع سوگیری اسنادی در خدمت خود در افراد بدبین نسبت به دیگران وجود دارد. یکی از اولین نسخه‌های چنین رویکردی، الگوی دفاعی هذیان‌های آسیب و گزند می‌باشد (۲۰). بر اساس این رویکرد، افرادی که مستعد هذیان‌های آسیب و گزند هستند، باورهای منفی نهفته و زیر آستانه هوشیاری خود را پنهان کرده، در برابر فعال شدن آن‌ها از طریق اجتناب از خود محکوم سازی به خاطر وقایع منفی اجتناب می‌کنند. نتیجه چنین سوء تعبیرهایی در ارتباط با علت‌شناسی تجارب منفی، منجر به جهان بینی پارانوئیدی شده، دیگران به عنوان افراد شرور آسیب‌زا تلقی می‌گردند (۲۰). Bentall و همکاران فرض می‌گیرند که این افراد باورهای نهفته‌ای نسبت به خود دارند که با حوادث منفی زندگی مستعد فعال شدن هستند. بدین ترتیب در برابر فعال شدن باورهای منفی نسبت به خود، با اسناد دهی وقایع منفی به عوامل دیگر از خود دفاع می‌شود. از طریق چنین اسنادهای شخصی شده بیرونی، این افراد از عزت نفس خود دفاع می‌کنند. هزینه حفظ عزت نفس در این افراد، زندگی ذهنی در جهانی مملو از خصومت و دشمنی است (۲۳-۲۰). اسناد دهی بیرونی برای حوادث منفی بر اساس نظریه Bentall و همکاران قابل توضیح است، اما پژوهش حاضر نشان داد که افراد با صفات مرزی در مورد حوادث مثبت نیز از اسناد بیرونی استفاده می‌کنند. این بخش از یافته‌ها نشان می‌دهد که سبک اسنادی افراد با صفات مرزی به سبک اسنادی افراد افسرده نزدیک است؛ چرا که در افسردگی سبک اسناد بیرونی به حوادث مثبت گزارش شده است (۱۲، ۱۱). استفاده از سبک اسناد بیرونی برای حوادث مثبت که در پژوهش حاضر به دست آمد، تأیید کننده این ادعا که شخصیت‌های مرزی سطح بالایی از افسردگی را تجربه می‌کنند، می‌باشد (۱۰).

مقایسه سبک اسناد در بعد پایدار- ناپایدار افراد افسرده و افراد با صفت مرزی نیز نشان می‌دهد که هر دو گروه در موقعیت‌های منفی از سبک اسنادی پایدار و در موقعیت‌های مثبت از سبک اسنادی ناپایدار استفاده می‌کنند. دلیل این تشابه نیز می‌تواند ناشی از وجود ارتباط بین اختلال افسردگی و اختلال شخصیت مرزی به خصوص، احساس‌های مزمن پوچی و ناامیدی در این دو گروه باشد (۵). مهم‌ترین نشانه افسردگی ناتوانی در کنترل کردن رویدادهای زندگی و احساس‌های پوچی است. این افراد معتقدند که درمانده هستند، سعی در انجام هر کاری فایده کمی دارد، زیرا آن‌ها انتظار ندارند که چیزی به نفع آن‌ها تمام شود و این احساس‌ها و ناتوانایی‌ها پایدار خواهد بود. در نتیجه آن‌ها در بیشتر موقعیت‌ها درمانده و افسرده می‌شوند (۳). این گونه تبیین‌های علی از حوادث یا رویدادها می‌تواند باعث به وجود آمدن ویژگی‌های افسردگی در شخصیت‌های مرزی شود.

مقایسه سبک‌های اسنادی افراد با صفت مرزی و افراد با صفت اسکیزوتایپی نشان می‌دهد که اسنادهای آن‌ها برای موقعیت‌های منفی در هر سه بعد یکسان است. شاید به علت وجود ویژگی‌های مشترکی که بین شخصیت‌های مرزی و اسکیزوتایپی وجود دارد، سبک‌های اسنادی آن‌ها نیز برای موقعیت‌های منفی مشابه باشد (۲۴). در تأیید این بحث، یافته‌های ناشی از تحقیقات ژنتیکی و شناختی مربوط به وضعیت‌های روان گسستگی (از جمله شخصیت‌های مرزی و اسکیزوتایپی) حاکی از وجود پیوستاری رفتاری بین نشانه شناسی مرضی بیماران روان گسسته و افراد غیر روان گسسته در ابعاد مختلف است (۲۵). بنابراین ویژگی‌های روان‌پریشی فقط اختصاص به طبقه خاصی از بیماران ندارد، بلکه بخشی از آرایش روان‌شناختی و زیست شناختی، الگوهای آن در بین جمعیت عمومی وجود دارد (۲۶). بر این اساس شخصیت‌های مرزی و اسکیزوتایپی به عنوان نقاط مختلفی بر روی یک پیوستار مفهوم‌بندی شده‌اند که بر طبق مفروضه‌های الگوی آسیب‌پذیری- استرس، مبین درجاتی از خطر می‌باشند (۱۸).

یافته‌های حاصل از این پژوهش در درجه اول می‌تواند گامی در راه گسترش دانش پایه در زمینه شخصیت مرزی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

بردارد و اهمیت یافته‌های پژوهش حاضر در پرتو مطالعات روان‌شناسی اجتماعی که به بررسی سوگیری‌های اسنادی پرداخته‌اند، وضوح بیشتری می‌یابد. همچنین پرداختن به بحث شخصیت مرزی و ارتباط آن با سوگیری‌های اسنادی می‌تواند در سطح بالینی متخصصان مربوطه را نسبت به وضعیت این دسته از بیماران آگاه‌تر کرده، باعث شود که آن‌ها بتوانند با ذهنی روشن‌تر با این اختلال برخورد کنند.

پژوهش حاضر دو محدودیت مهم داشت، یکی این که به سبب شیوع کمتر ویژگی‌های مرزی در جمعیت عمومی، در پژوهش حاضر با کمبود نمونه مواجه بودیم که این مسأله ممکن است نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار داده باشد. بنابراین تحقیقات تکمیلی با تعداد نمونه‌های بیشتر برای مطالعات آتی پیشنهاد می‌گردد. دوم این که در پژوهش حاضر امکان دسترسی به بیماران مبتلا به اختلال شخصیت مرزی میسر نشد و بر اساس این محدودیت، پیشنهاد می‌شود که سبک‌های اسناد علی در گروه‌های مبتلا به اختلال شخصیت مرزی نیز بررسی گردد تا اطلاعات تکمیلی بر یافته‌های پژوهش حاضر افزوده گردد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از دانشجویان دانشگاه تربیت معلم آذربایجان که در این پژوهش شرکت کردند، قدردانی می‌شود.

References

1. Mohammadzadeh A, Goudarzi MA. Eating disorder: The study of experimental model. Novel Psychotherapy 2006; 11(39): 43-58. [In Persian]
2. Karimi Y. Social psychology; concepts, theories and applications. Tehran: Arasbaran; 1996. p. 359-64. [In Persian]
3. Azad H. An outline of psychopathology. Tehran: Besat; 1994. p. 403-10. [In Persian]
4. Kaplan h, Sadock bj. Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry. Philadelphia: Williams & Wilkins; 1996.
5. Daley SE, Burge D, Hammen C. Borderline personality disorder symptoms as predictors of 4-year romantic relationship dysfunction in young women: addressing issues of specificity. J Abnorm Psychol 2000; 109(3): 451-60.
6. Dodge KA. Translational science in action: hostile attributional style and the development of aggressive behavior problems. Dev Psychopathol 2006; 18(3): 791-814.
7. Dozier M, Stovall CH, Albus K E. Attachment and psychopathology in adulthood. In: Cassidy J, Shaver PR, Editors. Handbook of attachment: theory, research, and clinical applications. New York: Guilford Press; 1999. p. 497-519.
8. Sternbach SE, Judd PH, Sabo AN, McGlashan T, Gunderson JG. Cognitive and perceptual distortions in borderline personality disorder and schizotypal personality disorder in a vignette sample. Compr Psychiatry 1992; 33(3): 186-9.
9. Tragesser SL, Lippman LG, Trull TJ, Barrett KC. Borderline personality disorder features and cognitive, emotional, and predicted behavioral reactions to teasing. Journal of Research in Personality 2008; 42(6): 1512-23.
10. Pinto A, Grapentine WL, Francis G, Picariello CM. Borderline personality disorder in adolescents: affective and cognitive features. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 1996; 35(10): 1338-43.
11. Seligman ME, Abramson LY, Semmel A, von Baeyer C. Depressive attributional style. Journal of Abnormal Psychology 1979; 88(3): 242-7.
12. Sweeney PD, Anderson K, Bailey S. Attributional style in depression: a meta-analytic review. J Pers Soc Psychol 1986; 50(5): 974-91.
13. Mohammadzadeh A, Karimi Y. The study of attributional biaeses in schizotypal personalty. Journal of Psychology 2009; 13(1): 85-97. [In Persian]
14. Smith DJ, Muir WJ, Blackwood DH. Borderline personality disorder characteristics in young adults with recurrent mood disorders: a comparison of bipolar and unipolar depression. J Affect Disord 2005; 87(1): 17-23.
15. Spitzer RL, Endicott J, Gibbon M. Crossing the border into borderline personality and borderline schizophrenia. The development of criteria. Arch Gen Psychiatry 1979; 36(1): 17-24.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

16. Jackson M, Claridge G. Reliability and validity of a psychotic traits questionnaire (STQ). Br J Clin Psychol 1991; 30 (Pt 4): 311-23.
17. Rawlings D, Claridge G, Freeman JL. Principal components analysis of the schizotypal personality scale (STA) and the Borderline Personality Scale (STB). Personality and Individual Differences 2001; 31(3): 409-19.
18. Mohammadzadeh A, Goudarzi MA, Taghavi MR, Mollazadeh J. The study of factor structure, validity, reliability and standardization of borderline personality scale (STB) in shiraz university students. J Fund Ment Health 2005; 7(27-28): 75-89. [In Persian]
19. Rajabi G, Shahni Yeilagh M. The effects of gender and fields of study on attribution styles of high school students in Ahvaz, and finding psychometric properties of the scale. Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University 2005; 22(4): 15-32. [In Persian]
20. Kinderman P, Bentall RP. Causal attributions in paranoia and depression: internal, personal, and situational attributions for negative events. J Abnorm Psychol 1997; 106(2): 341-5.
21. Bentall RP, Kinderman P, Kaney S. The self, attributional processes and abnormal beliefs: towards a model of persecutory delusions. Behav Res Ther 1994; 32(3): 331-41.
22. Kinderman P, Bentall RP. A new measure of causal locus: the internal, personal and situational attributions questionnaire. Personality and Individual Differences 1996; 20(2): 261-4.
23. Kinderman P, Bentall RP. Self-discrepancies and causal attributions: studies of hypothesized relationships. British Journal of Clinical Psychology 2000; 39(3): 255-73.
24. Mohammadzadeh A, Borjali A. The relationship between schizotypal and borderline personalities among non clinical samples. Psychological Studies 2008; 4(1): 123-37. [In Persian]
25. Rossi A, Daneluzzo E. Schizotypal dimensions in normals and schizophrenic patients: a comparison with other clinical samples. Schizophr Res 2002; 54(1-2): 67-75.
26. Claridge G, Broks P. Schizotypy and hemisphere function I: Theoretical considerations and the measurement of schizotypy. Personality and Individual Differences 1984; 5(6): 633-48.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]

Comparing causal attribution style between a group of students with borderline traits and a normal group

Ali Mohammadzadeh[1], Saeedeh Lameie[2], Vahideh Lameie[2]

Abstract

Aim and Background: Cognitive investigations of emotional disorders proposed that cognitive biases have at least a role as maintenance factors in psychopathology. This study aimed to compare the styles of attribution in a group of students with borderline personality traits and a normal group.

Methods and Materials: This was a cross-sectional survey. Through stratified random sampling, 330 students from Azerbaijan University of Tarbiat Moallem were selected and screened by borderline personality questionnaire (Jacson and Claridge). Then, 30 cases were selected as the borderline group and 30 as the normal group. They were tested using the Style Attribution Questionnaire (Seligman et al.). Data was analyzed using one way analysis of variance.

Findings: The results showed that in comparison with the normal group, the attributions of people with borderline traits were more external, stable and global for negative events and more external and unstable for positive events. However, scores of the two groups in the dimensions of globality/specificity for positive events were not significantly different.

Conclusions: Application of external attribution style in positive and negative situations in the present study indicates the role of projection defense mechanism and paranoid thinking in causal explanations made by people with borderline traits. Similarity of stability/instability dimension of attribution styles between depressed people and people with borderline traits could be due to the relationship between depression disorder and borderline traits. In addition, the similarity in attribution styles between individuals with borderline and schizotypal traits for negative situations in each of the three dimensions may be caused by the common characteristics among these groups.

Keywords: Borderline personality, Borderline traits, Attribution style, Attributional bias.

Type of article: Original

Received: 27.10.2010 *Accepted: 31.05.2011*

1. Assistant Professor, Department of Psychology, Payam-e-Noor University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author)
Email: ali.mohammadzadeh@gmail.com
2. MSc, Department of Psychology, Azerbaijan University of Tarbiat-e- Moallem, Tabriz, Iran.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1390.9.4.5.8]